

Musiikin YSO-konversio - aikataulu ja toteutus

Jarmo Saarikko

Tietoasiantuntija, Kansalliskirjasto

Musiikin kuvailupäivä, Helsinki, 15.5.2019

YSAsta ja Allärsista YSOon

www.kiwi.fi/display/ysall2yso

The logo for Finto, featuring a series of blue dots of varying sizes that form a horizontal line leading to the word "finto" in a bold, lowercase, blue sans-serif font.

The logo for Melinda, consisting of a stylized "M" made of overlapping geometric shapes in green, blue, and dark blue, positioned above the word "Melinda" in a black, sans-serif font.

Melinda

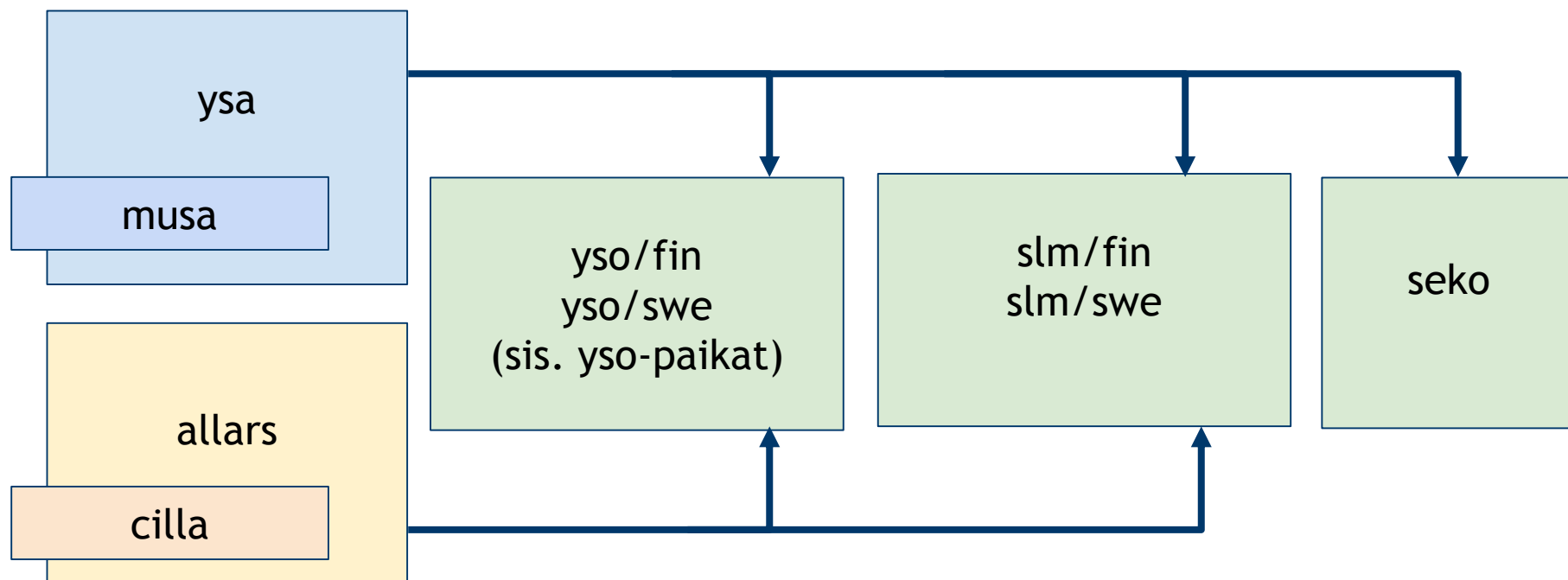
Aiheet

- Sanastot
  - Musa ja Cilla → YSA ja Allärs → YSO, SLM, Seko
- Konversiosäännöt
- Konversion toimenpiteet
  - Sanastomuutokset, ketjun osakenttien tiedot omiin kenttiinsä
- Konversion aikataulu
- Paikallistietokannat ja Finna
- Liittyvät esitykset
  - Ulla Ikäheimo: Musiikkiaineisto Melindassa
  - Tapani Moisio: RDA ja musiikin kuvailu
  - Katri Riiheläinen: Musiikkiaineiston kuvailusta Kirjastopalvelussa
  - Iltapäivän sessio: Musiikin kuvailukäytännöt II:

YSasta YSOon - mistä on kyse?

- Mitä?
  - Korvataan YSAlla ja Allärsilla tehdyt kuvailut niiden YSO-vastineilla (ml. YSO-paikat)
    - Myös Musa ja Cilla -kuvailut käsitellään
    - Lisätään tietueisiin termin lisäksi myös URI-tunnisteet
  - Otetaan YSO (ALLFO) käyttöön kuvailussa - myös:
    - SLM (FGF) suomalainen lajityyppi- ja muotosanasto
    - SEKO - Suomalainen esityskokoonpanosanasto
- Miksi?
  - Parempi tuki monikielisyydelle
    - Päällekkäinen työ vähenee ja kattavuus paranee
  - Linkitykset muihin sanastoihin
  - Tunnisteiden edut, linkitetty data

YSO-siirtymään liittyvät sanastot

Siirtymä käytännössä

- Konversio tarkoittaa tietokantojen bibliografisten tietueiden asiasanakenttien konvertoimista YSA- ja Allärs-asiasanoista YSO-käsitteiksi
  - YSO, YSO-paikat, SLM (ja musiikkiaineiston osalta SEKO)
  - Kansalliskirjasto hoitaa keskitetysti Melinda-konversion sekä Voyager- ja Voyagerista Kohaan siirtyneiden korkeakoulukirjastojen konversiot
  - Lisäksi Kansalliskirjasto tarjoaa yleiskäyttöisen konversio-ohjelman paikalliskantoja varten
    - Kirjastojen pitäisi olla tästä yhteydessä järjestelmätoimittajiinsa
- Konversion lisäksi siirrytään kuvailussa käyttämään YSOa
  - YSO ja SLM käsitteet konvertoidaan Finton RDF muodosta MARC21 auktoriteettitietueiksi ja tuodaan Asteriin

Konversio käytännössä

- Konversiosäännöt
  - Säännöt valmisteltu kahdessa konversioyhteistyöryhmässä
    - Kansalliskirjasto, Helsingin yliopiston kirjasto, Åbo Akademi Bibliotek, Piki- ja Vaski-kirjastot, Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä, Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä, Musiikin metatiedon asiantuntijaryhmä, Kuvailustandardiryhmä
    - Toinen yhteistyöryhmä valmisteli erikseen musiikki- ja elokuva-aineistoihin liittyviä sääntöjä
  - Kahdet säännöt
    - Auktoriteettitietueille (YSO MARC-muotoon Asteriin)
    - Bibliografisille tietueille (Melinda ja paikalliskannat)

Musiikki- ja elokuva-aineistojen konversioryhmä

- Musiikin ja elokuvan näkökulma konversioon
- Käsittelee ja hyväksyy musiikkisanastojen konversiosäännöt
- Puheenjohtaja Matias Frosterus (Kansalliskirjasto), edustajia eri asiantuntijaryhmistä (KUMEA, Kuvailustandardiryhmä, Sisku, Muusa)
- Säännöt valmiina toukokuun lopussa

Finna CC BY-NC-SA 4.0

Konversion pääkohtia

- Musan ja Cillan käsitteet on liitetty YSAan ja Allärsiin ja poistettu Asterista
- YSAa ja Allärsia ei enää päivitetä toukokuun 2019 jälkeen
  - konvertoidaan YSOksi
- Asiasanaketjut puretaan
  - musiikkiketjujen osat linkitetään osakentällä $\neq 8$
- Jatkossa käytössä YSO, SLM ja Seko

Finna CC BY-NC-SA 4.0

Musiikkikirjat ja -artikkelit

- Konvertoidaan yleisten konversiosääntöjen mukaan
- Samoin elokuvaa käsittelevä kirjallisuus

Kenttä	Sisältö	Sanasto
650	Aihe	yso/fin
648	Aika aiheena	yso/fin (tilapäinen)
651	Paikka aiheena	yso/fin (yso-paikat)
655	Lajityyppi/muoto	slm/fin

Nuottijulkaisut, äänitteet, musiikkivideot

- Ketjun asemesta 3XX-kentät ja 655
- Voidaan tarvittaessa linkittää ꝥ8 osakentän avulla
- Soveltuvin osin myös elokuva-aineistot

Kenttä	Sisältö	Sanasto
370	Luontipaikka	yso/fin (yso-paikat)
388	Luomisaika	yso/fin (tilapäinen)
382	Esituskokoonpano	seko
655	Lajityyppi/muoto	slm/fin

Ketjun purkamisesta eri aineistoissa

650 #7 | a viihdemusiikki | z Suomi | y 2000-2009 | 2 musa

Kirja tai artikkeli, joka *käsittelee* suomalaista viihdemusiikkia:

648 #7 †a 2000-2009 †2 yso/fin

650 #7 †a viihdemusiikki †2 yso/fin †0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p8434>

651 #7 †a Suomi †2 yso/fin †0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p94426>

Nuottijulkaisu, äänite tai video, joka *on* suomalaista viihdemusiikkia:

370 ## †8 1\u †g Suomi †2 yso/fin †0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p94426>

388 1# †8 1\u †a 2000-2009 †2 yso/fin

655 #7 †8 1\u †a viihdemusiikki †2 slm/fin †0

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:slm:s421>

Esityskokoonpanojen tarina

- Nyt kentissä 650, 382 ja 500 otsikolla
  - ”Soitinnus:” tai ”Esityskokoonpano:”
  - tai ilman otsikkoa pelkkä listaus esityskokoonpanosta
- Konversiossa 650-kentän esityskokoonpanot siirretään kenttään 382
  - Siirretään, kun musiikkiaineisto JA Seko-termi
  - Siirretään, vaikka esityskokoonpanomerkinnästä ei tulisikaan täydellinen (myöhemmin täydennettävissä)
- Olemassa olevat 382- ja 500-kentät jäävät paikoilleen

Sanasto elää

- Vain osa muutoksista edellyttää korjausta
- Konversio korjaa
  - tapaukset, joissa tietueessa käytetty termi on ohjausterminä yhdelle auktorisoidulle asiasanalle (kyltit > kilvet ja kyltit)
  - tapaukset, joissa asiasana on muutettu paikaksi (150 > 151)
    - myös tapaukset, joissa auktorisoitu asiasana (150) on virheellisesti paikkakentässä (650 |z tai 651)
    - tapaukset, joissa auktorisoitu paikka on virheellisesti 650 |a, |x tai |y -kentässä

Sanasto elää 2

- Konversio ei korjaa
  - tapauksia, joissa tietueessa käytetty termi on ohjausterminä usealle asiasanalle (tölkit → purkit | juomatölkit)
  - tapauksia, joissa tietueessa käytetylle termille on lisätty sulkutarkenne, tai se on jaettu useaksi käsitteeksi (oliot, leikkaus)
  - konversio jättää nämä paikalleen, poistaa sanastokoodin, vaihtaa 2. indikaattorin 4:ksi ja tulostaa tarkistuslistan tietueista

Sanasto elää 3

- Konversio ei korjaa
  - tapauksia, joissa tietueessa 650-kenttään merkitty nimi kuuluisi kenttään 610 (Helsingin kaupunginorkesteri)
  - tapauksia, joissa tietueessa käytettyä termiä ei ole auktorisoitu, riippumatta siitä onko se entisen vapaan indeksoinnin käytännön mukaisesti sallittu
- konversio siirtää nämä kenttään 653

Aikataulusta

- YSO on käytettävissä Asterissa *toukokuussa*
- Fennica aloittaa YSO:n käytön kun se on Asterissa
  - Muutkin voivat aloittaa silloin
- YSAan auktorisoidaan vielä ennen konversiota
  - Tänä vuonna pidetyissä kokouksissa hyväksytyt asiasanat ja muutokset
  - Melindassa paljon käytettyjä paikkoja
- YSAa voi käyttää konversioon asti (*heinäkuun alku*)
- Seuraava sanastokokous pidetään syksyllä
- Siitä alkaen asiasanat auktorisoidaan YSOon

Paikallistietokannat ja Finna

- Konvertoidaan erikseen Melindan lisäksi
  - Finna hyödyntää URI-linkkejä hakuindeksiä luotaessa
- Ei voida ajaa replikoinnin kautta näin suurelle aineistolle
  - Voyager, Koha, Aurora, jne.
- Kansalliskirjasto tekee konversion osalle Melinda-kirjastoista
- Muita varten on käytettävissä konversio-ohjelma
  - python-kieli, sanastot, avoin lähdekoodi, Github
- Auktoriteetit muiden kirjastojärjestelmien käyttäjille
  - Sanastot tulevat ladattavaksi Finton rajapinnan kautta nykyisten RDF, Turtle ja JSON-muotojen lisäksi myös MARC-auktoiteettitietueina

Alustava aikataulu

